

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Lliurament de la medalla de la
Universitat de València a Francesc de
Paula Burguera i Escrivá

Discurs del Sr. Rector Pedro Ruiz Torres

València, 19 novembre de 1997

ACTE DE LLIURAMENT DE LA MEDALLA DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA AL SR. FRANCESC DE PAULA BURGUERA I ESCRIVÁ

«En acabar la guerra -escriu Francesc de Paula Burguera- Fuster tenia 17 anys. i compartia ja amb Fermí Cortés ... la seua preocupació per la història i la llengua nostres i, més concretament, per tot allò relacionat amb els nostres senyals d'identitat com a poble. Ben aviat, la casa de Fuster ... va ser el caliu on jo em vaig iniciar en el valencianisme. Fuster i Cortés anaven els dilluns a València, a les classes de la Facultat de Dret, i tornaven els dissabtes. i era els caps de setmana quan, de vegades, aprofitàvem per reunir-nos a casa de Fuster. Jo havia començat a escriure versos, com sempre passa en aquests casos. També Fuster. En realitat, la primera cosa que vam publicar, també ell com jo, van ser sengles opuscles de versos, editats per Torres, l'editorial que dirigien Adlert i Casp ... »

Així recorda Burguera com va sorgir, entorn de Joan Fuster, pocs anys després de la Guerra Civil, el «focus valencianista primerenc» de Sueca. Fuster, Fermí Cortés i Burguera a Sueca; Martí Domínguez procedent d'Algemesí; Vicent Andrés Estellés de Burjassot; Enric Valor de Castalla ... Es pot perfectament parlar d'un valencianisme de postguerra que naix al voltant d'uns joves que venen dels pobles i que han entrat en contacte amb el món cultural de la ciutat de València i volen ocupar un espai propi en l'aleshores molt reduïda i mediocre «república de les lletres» capitalina. Els historiadors han parlat del doble caràcter d'aquest valencianisme -urbà i alhora d'arrels comarcals- i els seus protagonistes han deixat testimoni de com van prendre consciència valencianista al mateix temps que rebutjaven la cultura castellana oficial de les classes dirigents, una cultura que en el nou règim arribava fins als jocs florals.

Burguera, als seus escrits, ens dóna una pista per aprofundir en la sociologia del valencianisme de la postguerra. Un poc abans de l'embranchida industrial dels anys 60, uns joves que procedien de famílies pobletanes benestants, (és a dir, de la mesocràcia comarcal sorgida del desenvolupament mercantil d'una societat fonamentalment agrària), estudiaven a la ciutat i alguns s'inclinen per la literatura. De sobte descobreixen que la cultura dels qui tenen un estatus econòmic semblant, però han nascut al cap i casal, no és la mateixa: no parlen valencià, no tenen igual concepte del que és «ser valencià». Un descobriment com aquest -diu Burguera- porta a prendre consciència de la diferència cultural que hi ha en el fons de les classes benestants, en funció no de l'estatus econòmic sinó de la contraposició -antiga, d'altra banda- entre la cultura de la capital i la del món rural. Però aquest fet no acaba d'explicar per què, precisament en el període històric en que s'estava produint la gran transformació urbana i industrial de la nostra societat, la cultura que portava la gent dels pobles no va perdre la partida, com feia segles que havia ocorregut, enfront de la burgesia de la gran ciutat. I no solament no va perdre la partida, sinó que va anar guanyant-la a poc a poc fins a canviar una tendència de segles que anava en sentit contrari, afavorint la castellanització de les classes benestants.

Els historiadors ens diran quina part van tenir en el redreçament els lligams directes o indirectes amb el valencianisme de la preguerra –molt actiu en temps de la Segona República- el canvi de l'estructura social tradicional a partir dels anys 60 i la conjuntura política de la crisi de la dictadura franquista i la transició a la democràcia. Al costat de tot això no hem de oblidar el paper que hi van tenir les persones. Per molt que una recent retrobada consciència de la diferència es proposés recuperar la llengua i la cultura tradicionals dels valencians, poca cosa s'hauria aconseguit sense una renovació profunda que modernitzara aquesta cultura entre nosaltres, la vinculara amb les avantguardes artístiques i la relacionara amb els nous valors de la lluita per la democràcia i pel reconeixement de les identitats nacionals ignorades o oprimides arreu del món. Fer un pas semblant, com s'havia fet temps endarrere a Catalunya, requeria no solament redescobrir el valencianisme i prendre una opció literària arriscada - escriure en una llengua que la cultura oficial espanyola perseguia o marginava- sinó, també, tenir la capacitat d'interessar molta gent pel contingut i per la forma de l'escriptura. És el gran mèrit d'una generació, que d'una manera o d'una altra, pel valor intrínsec de la seua obra, per la modernitat del seu compromís i per la coherència i la perseverança de la seua trajectòria, va obrir els ulls de molta gent que vindria després. De molta gent nacionalista, en el sentit en que en parlava Fuster («Som molts els homes del món -i, ai!, a la mateixa Europa i tot- que ens sentim nacionalistes perquè els altres no ens permeten deixar de ser-ho.»), o simplement racionalista, tal com ha escrit alguna vegada Burguera mateix; gent, en molts casos, universitària.

És per això que la Universitat de València se sent a prop de les persones que han tingut un paper important en la tasca de recuperació, dignificació i modernització de la llengua i la cultura del nostre poble. Més que cap altra institució, la Universitat ha experimentat en relativament pocs anys un canvi transcendent en aquest sentit, un canvi enriquidor i que és, per fortuna, irreversible. Perquè no fos així, la Universitat, compromesa amb la seua societat, ha sofert tota mena de pressions, d'agressions i de campanyes de desprestigi. Malgrat això, més que mai la Universitat esta arrelada al seu país i oberta, al mateix temps, a una mundialització que perquè siga veritable, contràriament al que en pensen els partidaris dels nacionalismes hegemònics, ha de ser necessàriament integradora de la cultura i la identitat pròpies de cada poble. Just és reconèixer el mèrit de les persones que, d'una manera o d'una altra, han lluitat per fer que tinguéssim consciència del fet que som ciutadants d'un país amb una llengua i una història pròpies.

Dels mèrits de Francesc de Paula Burguera, com a escriptor i com a periodista, així com del seu compromís amb el País Valencià, ens n'ha parlat fa una estona el professor Antoni Ferrando. Permeteu-me una referència més a la seua figura. Siga quina siga l'opinió que un hom tinga del que va significar el seu pas per la política i de les idees que constantment ha posat en relleu, ningú pot negar que Burguera ha estat, i encara ho és, un home de conviccions: un nacionalista a la manera de Fuster i un liberal valencianista, com ho era també un altre dels seus amics, Joaquín Muñoz Peirats, company a l'antiga UCD. Coherentment amb aquesta doble convicció nacionalista i liberal, ha desplegat la seua vida pública com a escriptor i periodista sense renúncies ni adaptacions, i ha esdevingut un testimoni excepcional d'una època, (per la claredat i la immediatesa amb què ens parla dels fets i els seus protagonistes), i un lúcid analista. Pocs com Burguera han estat capaços d'il·lustrar-nos amb tan gran luxe de detalls sobre trajectòries erràtiques, oportunistes o contradictòries, i de

mantindre la memòria històrica enfront dels qui semblen haver perdut la consciència del que van ser i el record del que va succeir.

Per tot això, pels seus mèrits i per la seua trajectòria personal i professional en defensa de la llengua i la cultura pròpies del País Valencià, la Junta de Govern, a proposta de l'Institut de Filologia Valenciana i de la Facultat de Filologia, ha volgut distingir el Sr. Francesc de Paula Burguera amb la medalla de la Universitat de València. D'aquesta manera, la Universitat vol, una vegada més, apropar-se a aquells qui, com és el cas del nostre homenatjat, han dedicat una bona part de la seua vida a salvar i recuperar una identitat cultural amenaçada d'extinció entre nosaltres; precisament aquella que ens singularitza com a poble. «L'artista més gran pertany inevitablement al seu país com el cantant més humil en un poble remot», va escriure el compositor anglès Ralph Vaughan Williams. Sentir que això és cert, en l'art o en la ciència, no solament és reconèixer una realitat, sinó adquirir també el compromís de combatre l'empobriment cultural que ens convertiria en simples imitadors dels altres. Per mera cultura i il·lustració, si més no, per pur racionalisme, i per aquesta necessitat que tots portem a dins de sentir-nos diferents i al mateix temps iguals que els altres, els universitaris sentim com a nostre aquest compromís.

Gràcies Senyor Francesc de Paula Burguera i enhorabona per haver rebut la màxima distinció de la Universitat de València.

Gràcies a tots vostès per la seua presència en aquest solemne acte.